

20 september: Vleermuiskastjes bouwen

Vroeger dachten de mensen dat vleermuizen duivelse wezens waren en dat ze net als vampieren op zoek waren naar bloed. Ook nu hebben vele mensen nog schrik van vleermuizen, maar dat hoeft helemaal niet. In de hele wereld zijn er maar drie soorten vleermuizen die bloedzuigers zijn (enkel bloed van andere dieren), en zij wonen in het verre Zuid-Amerika. Al de vleermuizen die je bij ons tegenkomt eten enkel spinnen of insecten. Je hoeft dus helemaal geen schrik te hebben van vleermuizen, want het zijn heel nuttige beestjes om het natuurlijke evenwicht in stand te houden. Zij zorgen er namelijk voor dat er niet te veel insecten rondvliegen.

Historische oude gebouwen en vooral oude kerken hebben veel geschikte verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen. Veel oude kerken dienen als kraamkamer voor kolonies vleermuizen. Er zijn (en worden) echter veel kerken gerestaureerd. Het is na een restauratie vaak veel moeilijker voor vleermuizen om nog 'ter kerke te gaan' doordat kieren en openingen worden gevuld en gedicht.

Vleermuizen zijn zwaar beschermd en daarom worden tegenwoordig kerken bezocht en gecontroleerd op toegankelijkheid voor vleermuizen. Met een advies over mogelijke maatregelen kunnen kerken weer geschikt en toegankelijk gemaakt worden voor verschillende soorten vleermuizen. De bezoeken worden uitgevoerd met vrijwilligers (o.a. van het meldpunt vleermuizen).

Je kunt je opgeven voor deze doemiddag tot 19 september 16.00 uur via telefoonnummer (0165) 315 743.

27 september: Excursie naar Fort Sabina. Daar leeft een echte vleermuiskolonie.

Op avontuur in Fort Sabina te Willemstad.

Voor deze activiteit hebben we ook chauffeurs nodig. Vindt u het leuk om deze dag mee te beleven? Geef u op via (0165) 315 743.

Fort Sabina is een oud fort bij Willemstad waar van alles te ontdekken valt. Zo is er een expositie over vleermuizen te zien in een speciaal ingerichte ruimte van Staatsbosbeheer. We verkennen samen, onder begeleiding, het Fort.

Wil jij mee op avontuur? Geef je dan snel op voor dit leuke uitstapje!

Excursie ook voor onze medewerkers

NATUURHISTORISCH
MUSEUM
VOLKENKUNDE
OUDENBOSCH

jeugdkrant

september 2009

Hallo jongens en meisjes!

Allemaal een fijne vakantietijd gehad? Veel ideeën opgedaan? Nieuwe hobbies gevonden? Dat is goed voor je persoonlijke groei, zoals dat heet. Daaraan hopen wij ook een steentje bij te dragen. Dit najaar staat jullie een mooi programma te wachten. Doemiddagen met vervolg. Bijvoorbeeld de eerste doemiddag op 20 september. Dan maken we huisjes voor vleermuizen. En de week daarop bezoeken we dan een echte vleermuiskolonie. En ook de doemiddagen over de Steentijd sluiten op elkaar aan. Zo word je een echte expert!

Zeg, een heleboel van jullie hebben een nieuwe klas, of een andere meester of juffrouw. Wel even vertellen over onze leuke doemiddagen in het museum hè? En nog maar eens tegen je ouders, of je grootouders, of je broer of zus zeggen dat ze mee kunnen komen. Wie weet vinden ze het wel zo leuk dat ze meer voor het museum willen doen. We zoeken nog steeds medewerkers. Tot gauw hè.

Groetjes van alle mensen die voor het museum werken.

BELANGRIJK

- Opgeven voor de doemiddagen kan telefonisch op nummer (0165) 315 743.
- Deelname gaat in volgorde van binnenkomst van de aanmeldingen.
- Meedoen aan een doemiddag kost 2,50 euro, hiermee is geen toegang tot het museum betaald.
- De doemiddagen vinden plaats in de gehoorzaal van het museum aan de Markt 30a en duren van twee tot vier uur

Knoop in je zakdoek:

**20 september:
Vleermuiskastjes bouwen**

11 oktober: Verhalenvertellen!

**22 november: pigmenten en
rotsschilderingen maken**

**20 december: Terug naar de
Steentijd**

*(groot)ouders zijn van harte
welkom om mee
te helpen!!!!*

**BIJ MEER AANMELDINGEN
DAN TWINTIG VINDT EEN
EXTRA DOEMIDDAG
PLAATS VAN
12.00 TOT 14.00 UUR.**

11 oktober: Verhalenverteller Philip van der Zee

Kinderboekenweek!!

Kindervoorstelling 'Tafeltje dekje' door theatergroep 'Donderelf'

In het kader van de kinderboekenweek heeft het Natuurhistorisch- en volkenkundig museum Oudenbosch een speciaal aanbod voor kinderen.

Op zondag 11 oktober geeft verteltheater Donderelf een speciale voorstelling in het thema van de kinderboekenweek.

Phillip van der Zee, van Donderelf, is onder andere bekend van zijn voorstellingen in het themapark Archeon.

Volledig in historische kledij speelt Donderelf het verhaal van het sprookje 'Tafeltje Dekje'. Een leuk en spannende voorstelling vol verrassingen welke je niet mag missen.

Voor en na de voorstelling is er alle ruimte voor de bezoekers om vragen te stellen aan de spelers.

Je kunt je opgeven voor deze doemiddag tot 10 oktober 16.00 uur via telefoonnummer (0165) 315 743.

Muziek en verteltheater Donderelf neemt je mee op reis door de middeleeuwen, naar het begin der tijden, naar vreemde culturen, het binnenste der aarde, andere continenten, naar een tijd van eenvoud, verwondering, sprookjes en legendes.

22 november: pigmenten en rotsschilderingen maken

Mensen maken al vele duizenden jaren tekeningen en schilderijen op de wanden van de grotten die ze bewonen. Zo zijn er schilderijen gevonden die soms tienduizenden jaren oud zijn. Ze werden gemaakt met natuurlijke kleurstoffen (bijvoorbeeld rode oker, houtskool, mangaan en bloedsteen).

Zoals nu nog steeds het geval is maakten deze mensen afbeeldingen van de dingen die voor hen belangrijk waren: jachtaferelen, dieren, maar ook afbeeldingen van zichzelf of lichaamsdelen. Tijdens de doemiddag bekijken we eerst samen wat daaraan zoal te zien is. Daarna maken we zelf de verf om onze eigen rotsschilderingen te maken.

Achtergrondinformatie (voor wie meer wil weten)

Sinds het einde van de negentiende eeuw zijn in de Ardèche in Zuid-Frankrijk ongeveer 25 versierde grotten aangetroffen met afbeeldingen die 38.000 jaar geleden gemaakt zijn. Ook in Lascaux zijn afbeeldingen gevonden (20.000 jaar oud) en in het Spaanse Altamira (17.000 jaar).

Veel dieren (Mammoeten, neushoorns, leeuwen, bizon, paarden) zijn afgebeeld in de grotten, weinig mannen en geen vrouwen. Eeuwen later gebeurde dit wel (*laat-paleolithische periode*). In Europa zijn helemaal geen afbeeldingen van mensen gevonden. Vaak kwam men ook geheimzinnige geometrische tekens en afdrukken van handen tegen.

Veel van de dieren zijn in profiel weergegeven, terwijl herten hun kop draaien om achterom te kijken, om bijv. de beschouwer aan te kijken.

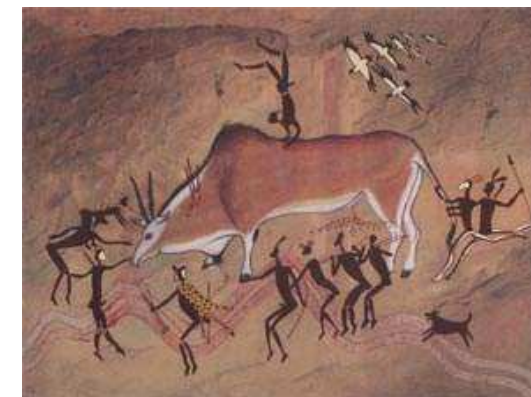

Je kunt je opgeven voor deze doemiddag tot 21 november 16.00 uur via telefoonnummer (0165) 315 743.

Weetje over grotschilderingen in Lascaux, Frankrijk. Ontdekt door kinderen die hun hond volgden en in een grot vluchtte. Behoort samen met Altamira tot de fraaiste. Stierenzaal: vier gigantische zwart omrande witte stieren. Door toerisme steeg de temperatuur en de vochtigheidsgraad in de grot en werd de grot gesloten. Een exacte kopie werd gemaakt voor het toerisme.

De dieren werden geschilderd op ruwe stenen muren, de werken zijn niet afgebakend, geen lijstwerk. Dit brengt veel geheimzinnigheid met zich mee. Het is vaak niet te zien of een paard nou galoppeert, of dood op de grond ligt. Sowieso kunnen wij de schilderijen niet zien zoals de holbewoners ze zagen, ook omdat in die tijd slechts een klein deel van het werk verlicht kon zijn door bijv een fakkel.

Heel handig werd gebruik gemaakt van de natuurlijke glooiing van de wand om een driedimensionaal effect te krijgen. De verf (rood en geel uit oker, zwart uit mangaan of houtskool, en wellicht gemengd met dierlijk vet om het te binden) werd aangebracht met vingers, blaaspijpje, ruwe penselen of soort kussentje.

Eerst nam men altijd aan dat de schilderijen puur voor decoratie waren, maar doordat er ook werk gevonden is in diepe, afgelegen delen van grotten waar niet gewoond werd, ging men hier toch aan twijfelen. Ook werd de kunst geïnterpreteerd als gunstig stemmende magie, om bijvoorbeeld meer succes bij de jacht te krijgen. Maar er zijn wetenschappers die zeggen dat niet alle afgebeelde dieren jachtwild zijn.

Weetje over grotschilderingen in Altamira, Spanje. Ontdekt door een jager die z'n hond probeerde te redden. Wetenschappers en historici wilden hem niet geloven, ze dachten dat hij het er zelf had aangebracht. Pas na het ontdekken van meer grotten, accepteerden ze de vondst.

De schilderijen zijn goed bewaard gebleven door de bijzondere lucht in de grotten. Sinds de ontdekking ervan zijn veel werken in kwaliteit achteruit gegaan (door adem van bezoekers, en stijging van het vocht in de lucht), en nu is de toegang tot die grotten ook zeer beperkt geworden.

20 december: Terug naar de Steentijd

Dieren, jagers en landbouwers in de prehistorie.

Welke dieren leefden er toen in Nederland en welke liepen er over de droogstaande Noordzeebodem?

Onze voorouders waren vissers, jagers en uiteindelijk ook veehouders/landbouwers. Welke materialen en gereedschappen gebruikten zij?

Je gaat zelf ook met gereedschap uit die tijd werken en over het bewerken van vuursteen laten we voorbeelden zien.

Je krijgt fossiel botmateriaal uit de Noordzee in handen en over het bewerken van vuursteen laten we voorbeelden zien.

Kortom: Je moet de handen uit de mouwen steken!

Je kunt je opgeven voor deze doemiddag tot 19 december 16.00 uur via telefoonnummer (0165) 315 743.

